

VENDIM
Nr. 40, datë 14.9.2023

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, më datë 14.9.2023 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 33 (A) 2022 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: AGIM LAMJA

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

HAJDAR LAMJA, QEMAL LAMJA, SHPËTIM SKËNDERI, TATJANA SKËNDERI, MYRVETE SKËNDERI, MARSEDA SKËNDERI, EMIRJAN SKËNDERI,

AGJENCIA E TRAJTIMIT TË PRONAVE TIRANË, AVOKATURA E SHTETIT

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-1907 (285), datë 12.7.2022, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i pajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131, pika 1, shkronja "F" dhe 134, pika 1, shkronja "I", të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim

të kërkuetit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Avokaturës së Shtetit, i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim të subjekteve të tjera të interesuara, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 757/1996, datë 20.5.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka lëshuar dëshminë e trashëgimisë ligjore për të ndjerin Z.Q., duke njohur si trashëgimtarë ligjorë bashkëshortin Gj.Q. dhe fëmijët C.L. e D.S, kurse me vendimin nr. 8905, datë 21.10.2008 ka lëshuar dëshminë e trashëgimisë ligjore për të ndjerën C.L., duke njohur si trashëgimtarë ligjorë të saj fëmijët Agim Lamja, H.L. dhe Q.L.

2. Sipas vërtetimit nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të Seksionit të Administrimit dhe Mbrojtjes së Tokës (*SAMT*), Këshilli i Qarkut Tiranë, shtetasi Z.Sh. (i cili sipas vendimit nr. 4539, datë 20.5.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për vërtetimin e faktit juridik është i njëjti person me

shtetasin Z.Q.), ka pasur në pronësi rreth 73.000 m² tokë në fshatin Qeha, Komuna Petrelë, Tiranë, përpara zbatimit të ligjit nr. 108, datë 29.8.1945, “Për reformën agrare” (*ligji nr. 108/1945*). Duke qenë se vërtetimi kadastral nuk kishte të përshkruar kufijtë e pronës, shtetasi Q.L., në cilësinë e trashëgimtarit ligjor, ka kërkuar në gjykatë vërtetimin e faktit juridik të kufijve për këtë sipërfaqe, për efekt të të drejtave që rrjedhin nga ligji nr. 9235, datë 29.7.2004, “Për kthimin dhe kompensimin e pronës” (*ligji nr. 9235/2004*), kërkesë që është pranuar me vendimin nr. 1826, datë 9.3.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, i cili ka përcaktuar vendndodhjen dhe kufijtë e saj.

3. Me kërkesën e datës 15.12.2008 trashëgimtarët e shtetasit Z.Q. i janë drejtuar Zyrës Rajonale të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, qarku Tiranë për njohjen e së drejtës së pronësisë së trashëgimlënësit të tyre mbi këto pasuri dhe kthimin ose kompensimin e tyre. Kjo kërkesë i ka kaluar për shqyrtim Agjencisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, Tiranë (AKKP), e cila, me vendimin nr. 230, datë 21.6.2012, ka vendosur rrëzimin e saj dhe mosnjohjen e së drejtës së pronësisë trashëgimtarëve të subjektit të shpronësuar Z.Q. mbi atë pasuri, pasi dokumentacioni hartografik dhe situata tekniko-ligjore në raport me dokumentin kadastral të pronësisë dhe planvendosjen që shoqëron vërtetimin gjyqësor të faktit nuk krijojnë bindjen për pozicionimin e saktë të saj.

4. Kërkuesi Agim Lamja dhe shtetasit D.S., H.L. dhe Q.L. i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt anulimin e vendimit nr. 230, datë 21.6.2012 të AKKP-së dhe njohjen e së drejtës së pronësisë, si dhe kthimin e kompensimin e pasurisë prej 73.000 m². Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 7365, datë 27.6.2013, ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë, duke njohur të drejtën e pronësisë të subjektit të shpronësuar Z.Q. për sipërfaqen 73.000 m², në fshatin Qeha, Komuna Petrelë, Tiranë, sipas planvendosjes bashkëlidhur vendimit, si dhe kthimin e saj paditësve. Kundër këtij vendimi kanë paraqitur ankim në gjykatën e apelit palët e paditura, AKKP-ja dhe Avokatura e Shtetit.

5. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 3537, datë 27.10.2014, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 7365, datë 27.6.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke vlerësuar se arsyetimi i gjykatës së shkallës së parë është i drejtë dhe se ajo u ka dhënë përgjigje pretendimeve të palëve pasi ka analizuar faktet dhe provat në bazë të dispozitave ligjore të zbatueshme. Kundër këtij vendimi ka ushtruar rekurs AKKP-ja dhe Avokatura e Shtetit.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022-1907 (285), datë 12.7.2022, në dhomën e këshillimit, ka vendosur ndryshimin e vendimeve nr. 3537, datë 27.10.2014, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 7365, datë 27.6.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, si dhe rrëzimin e kërkesëpadisë.

7. Me kërkesën e datës 25.11.2022, kërkuesi Agim Lamja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij. Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës (Mbledhja e Gjyqtarëve), me vendimin nr. 1, datë 17.1.2023, ka vendosur pranimin e kërkesës së një anëtarit të saj për heqjen dorë nga shqyrtimi i kësaj çështjeje.

8. Kolegji i Gjykatës, më datë 20.1.2023, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve, duke përcaktuar edhe subjektet e interesuara që do të thirreshin në gjykim, për njërin prej të cilëve (D.S.) nga shërbimi postar është kthyer njoftimi me shënimin “*është ndarë nga jeta*”. Më datë 12.5.2023, me kërkesë të Gjykatës, trashëgimtarët e këtij subjekti kanë paraqitur aktin e Zyrës së Gjendjes Civile, Bashkia Tiranë, certifikatë vdekjeje nr. 015180882, datë 1.8.2019, sipas të cilit kjo shtetase ka ndërruar jetë më datë 21.11.2017. Në këto kushte, Mbledhja e Gjyqtarëve, në përputhje me nenin 1, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000 dhe dispozitat e nenit 199 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), me vendimin e datës 12.6.2023, pasi ka konstatuar radhën e trashëgimtarëve ligjorë të së ndjerës D.S., ka vendosur të thërrasë në këtë gjykim, në cilësinë e

subjekteve të interesuara, shtetasit Shpëtim Skënderi, Tatjana Skënderi, Myrvete Skënderi, Marseda Skënderi dhe Emirjan Skënderi.

9. Më datë 3.5.2023 shtetasit E.A. dhe E.D. kanë paraqitur kërkesë për pjesëmarrje në këtë gjykim kushtetues, në cilësinë e subjekteve të interesuara, duke pretenduar se objekt i këtij gjykimi është prona në të cilën ata janë bashkëpronarë. Mbledhja e Gjyqtarëve, me vendimin e datës 9.5.2023, ka vendosur rrëzimin e kërkesës, duke arsyetuar se këta shtetas nuk kanë sjellë argumente për të justifikuar interesin e drejtpërdrejtë në çështjen objekt gjykimi dhe se nga dokumentet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij shqyrtimi kushtetues rezulton se ata nuk kanë qenë palë ndërgjyqëse në procesin gjyqësor të kundërshtuar.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

10. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt në drejtim të:

10.1 *Së drejtës për t'u mbrojtur e për t'u dëgjuar të lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, për shkak se nuk është njoftuar për zhvillimin e gjykimit në dhomën e këshillimit, duke u vendosur, në këtë mënyrë, në kushte jo të barabarta me palën tjetër ndërgjyqëse. Kolegji Civil, në mënyrë të njëanshme, ka marrë në shqyrtim dhe ka vlerësuar vetëm pretendimet e palës së paditur në procesin gjyqësor dhe kërkuesi nuk është njoftuar të marrë pjesë në gjykim e të paraqesë prova, argumente dhe prapësime. Gjykata e Lartë ka njoftuar vetëm revokimin e vendimit të shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore dhe ky lloj njoftimi nuk përmbush detyrimin e sekretarisë gjyqësore për njoftimin e rregullt të gjykimit.

10.2 *Së drejtës së aksesit*, pasi Kolegji Civil nuk ka njohur dokumentet arkivore të paraqitura nga pala paditëse në proces, të cilat vërtetohin qenien pronar të trashëgimlënësit të saj dhe nuk ka marrë në konsideratë as vendimin nr. 230, datë 21.6.2012 të AKKP-së, sipas të cilit trashëgimlënësi i kërkuesit është legjitimuar si subjekt i shpronësuar. Ai organ ka ngritur një grup pune dhe ka hetuar në Këshillin e Qarkut Tiranë dokumentet kadastrale dhe fletën e regjistrit, duke vërtetuar saktësinë ligjore të dokumentacionit të paraqitur.

10.3 *Parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj*, pasi Kolegji Civil ka vlerësuar provat ndryshe nga gjykatat më të ulëta, duke i ndryshuar ato, në tejkallim të kompetencave si gjykatë e ligjit, konkretisht shkresën nr. 2678/3 prot., datë 29.5.2008, të Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave dhe vërtetimin nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të SAMT-së, të Këshillit të Qarkut Tiranë. Është pikërisht vlerësimi që u është bërë këtyre provave që e ka çuar atë gjykatë në konkluzionin e prishjes së vendimeve të gjykatave më të ulëta dhe mohimin e së drejtës së pronësisë së palës paditëse. Duke rivlerësuar provat, në tejkallim të kompetencave të tij, Kolegji Civil ka arritur në konkluzionin se paditësit nuk kanë legjitimitet aktiv substancial për të kërkuar kthimin dhe kompensimin e pronës të trashëgimlënësit të tyre si ish-pronar dhe se nuk ka pasur të drejta pasurore para datës 29.11.1944.

11. **Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

11.1 Pretendimi për cenimin e *së drejtës për t'u mbrojtur dhe asaj për t'u dëgjuar të lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit* është i pabazuar. Vendimi për revokimin e vendimit të ndërmjetëm për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore u është komunikuar palëve ndërgjyqëse dhe, gjithashtu, është kryer afishimi në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë. Kërkuesi, pasi ka marrë dijeni për të, ka paraqitur parashtrime me shkrim, duke kërkuar lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit mbi të njëjtat shkaqe të ngritura edhe në padi. Ai nuk ka kundërshtuar procedurën e ndjekur nga Kolegji Civil, duke pranuar që shqyrtimi i çështjes të vijojë në dhomën e këshillimit dhe nuk rezulton të ketë ngritur ndonjë pretendim kundër vendimit të ndërmjetëm. Procesi në Gjykatën e

Lartë, përveç faktit që është zhvilluar në dhomën e këshillimit, nuk ka cenuar asnjë të drejtë procedurale të kërkuarit.

11.2 Në lidhje me pretendimin për cenimin e *së drejtës së aksesit* kërkuar nuk provon se është privuar nga e drejta për të parashtruar pretendimet e tij. Ai ka paraqitur parashtrime me shkrim në Gjykatën e Lartë, duke pasur mundësinë të sjellë argumente në mbrojtje të pretendimeve të tij.

11.3 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e *parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj*, pasi Kolegji Civil nuk ka marrë prova të reja, por ka vlerësuar provat dhe faktet e administruara nga gjykatat e faktit dhe ka arritur në përfundimin se ato nuk kanë interpretuar drejt dispozitat e ligjit material në lidhje me kërkesat formale dhe substanciale që duhet të plotësohen nga subjekti që pretendon të drejta pronësie.

11.4 Me vendimin e datës 13.3.2023, Prokuroria pranë gjykatës së shkallës së parë Tiranë, në kuadër të procedimit penal nr. 3683/2022 për veprën penale “Falsifikimi i dokumenteve”, të parashikuar nga neni 186 i Kodit Penal, ka vendosur sekuestrimin e pasurisë së paluajtshme me sipërfaqe 73,000 m², në fshatin Qeha, Petrelë, Tiranë, sipas vendimit nr. 00-2022-1907(285), datë 12.7.2022, të Gjykatës së Lartë.

12. **Subjektet e tjera të interesuara**, Agjencia e Trajtimit të Pronave Tiranë, Hajdar Lamja, Qemal Lamja, Shpëtim Skënderi, Tatjana Skënderi, Myrvete Skënderi, Marseda Skënderi dhe Emirjan Skënderi, nuk kanë paraqitur prapësime me shkrim, edhe pse janë njoftuar rregullisht.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

13. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

14. Gjykata çmon se kërkuar, si individ, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

15. Për sa i përket kriterit të *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, Gjykata vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese, që individit pretendon se i janë cenuar nga akti i pushtetit publik. Qëllimi i këtij neni të Kushtetutës është, ndër të tjera, të mundësojë, brenda sistemit gjyqësor të zakonshëm, parandalimin ose riparimin e shkeljeve të pretenduara, përpara se të tilla pretendime të paraqiten në Gjykatën (*shih vendimet nr. 12, datë 24.5.2022; nr. 5, datë 22.2.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata vëren se kërkuar i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e gjyqësorit të zakonshëm dhe pasi ka shteruar mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta, ndërkohë që për pretendimet

për procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë ai nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç ankimit kushtetues individual.

17. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4-muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës. Gjykata vëren se kërkuksi ka kundërshtuar vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili mban datën 12.7.2022, kurse ankimi kushtetues individual është paraqitur më datë 25.11.2022, pra në dukje jashtë afatit ligjor të lartpërmendur.

18. Në lidhje me llogaritjen e afatit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në vendimin e datës 9.5.2023, në çështjen “Supergrav Albania” sh.p.k. kundër Shqipërisë (*aplikimi nr. 20702/18*), ka gjetur shkelje të nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut në drejtim të së drejtës së aksesit në Gjykatën Kushtetuese, për shkak se kjo e fundit kishte vendosur mospranimin e ankimit kushtetues si të paraqitur jashtë afatit ligjor 4-mujor, duke e llogaritur afatin nga data e shpalljes së vendimit nga Gjykata e Lartë, por pa dhënë argumente për këtë qëndrim. Sipas GJEDNJ-së, palët mund të bëjnë ankim nga momenti kur marrin dijeni efektivisht për vendimet gjyqësore dhe në këtë drejtim vënia në dispozicion të palëve e vendimeve të gjykatës ua bën të njohura atyre arsyet e vendimmarrjes, duke u dhënë mundësinë të ankohen nëse e shohin të arsyeshme (*shih paragrafët 26-28 të vendimit të GJEDNJ-së në çështjen “Supergrav Albania” sh.p.k. kundër Shqipërisë*).

19. Gjykata vëren se në bazë të të dhënave të kontaktit që kërkuksi ka depozituar në Gjykatën e Lartë, me *e-mailin* e datës 19.10.2022 sekretaria gjyqësore e asaj gjykate i ka komunikuar avokatit të tij vendimin e Kolegjit Civil, objekt kërkesë. Për rrjedhojë, momenti i konstatimit të cenimit të të drejtave kushtetuese, nga i cili fillon afati i paraqitjes së ankimit kushtetues, konsiderohet data në të cilën kërkuksi është njohur me vendimin e arsyetuar të Gjykatës së Lartë. Duke llogaritur si të tillë datën 19.10.2022, kur vendimi i arsyetuar i është dërguar zyrtarisht kërkuksit nga administrata e Gjykatës së Lartë, kërkesa konsiderohet se është paraqitur brenda afatit 4-mujor, prandaj kërkuksi përmbush edhe kriterin e legjitimitimit *ratione temporis*.

20. Për sa i takon legjitimitimit *ratione materiae*, Gjykata konstaton se kërkuksi ka pretenduar cenimin e së drejtës për t’u mbrojtur e për t’u dëgjuar të lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, së drejtës së aksesit dhe parimit të gjykatës së caktuar me ligj, të cilat hyjnë në juridiksionin kushtetues. Në drejtim të së drejtës së aksesit kërkuksi ka pretenduar se Kolegji Civil nuk ka njohur dokumentet arkivore të cilat vërtetëtonin qenien pronar të trashëgimlënësit të tij dhe se nuk ka marrë në konsideratë vendimin e AKKP-së që ka legjitimuar trashëgimlënësin e tij si subjekt të shpronësuar. Gjykata, duke pasur parasysh thelbin dhe natyrën e argumenteve të paraqitura në mbështetje të këtij pretendimi, vlerëson që ta shqyrtojë atë së bashku me parimin e gjykatës së caktuar me ligj. Për rrjedhojë, në vijim do të shqyrtohet bazueshmëria në themel e pretendimit për cenimin e së drejtës për t’u mbrojtur dhe për t’u dëgjuar të lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe të atij për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e së drejtës për t’u mbrojtur e për t’u dëgjuar të lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

21. Kërkuksi ka pretenduar se nuk është njoftuar për zhvillimin e gjykimit në dhomën e këshillimit, duke u vendosur, në këtë mënyrë, në kushte jo të barabarta me palën tjetër ndërgjyqëse. Sipas tij, Kolegji Civil, në mënyrë të njëanshme, ka marrë në shqyrtim dhe ka vlerësuar vetëm pretendimet e palës së paditur në procesin gjyqësor dhe nuk është njoftuar të marrë pjesë në gjykim e të paraqesë prova, argumente dhe prapësime. Gjykata e Lartë ka njoftuar vetëm revokimin e vendimit të shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore dhe ky lloj njoftimi nuk përmbush detyrimin e sekretarisë gjyqësore për njoftimin e rregullt të gjykimit.

22. Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit, ka prapësuar se ky pretendim është i pabazuar, pasi vendimi për revokimin e vendimit të ndërmjetëm për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore u është komunikuar palëve ndërgjyqëse dhe afishimi në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë është kryer. Kërkuesi, pasi ka marrë dijeni për të, ka paraqitur parashtrime me shkrim, duke kërkuar lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit mbi të njëjtat shkaqe të ngritura edhe në padi. Ai nuk ka kundërshtuar procedurën e ndjekur nga Kolegji Civil, duke pranuar që shqyrtimi i çështjes të vijojë në dhomën e këshillimit dhe nuk rezulton të ketë ngritur ndonjë pretendim kundër vendimit të ndërmjetëm. Përveçse faktit që është zhvilluar në dhomën e këshillimit, procesi i zhvilluar nga Gjykata e Lartë nuk ka cenuar asnjë të drejtë procedurale të kërkuesit.

23. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se e drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë në raport me palën kundërshtare. Kjo e drejtë nuk duhet konsideruar si formale, por, përkundrazi, duhet që palëve gjatë gjykimit t'u jepen mundësi të barabarta për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykim, atëherë argumentet e njëres palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës tjetër, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 8, datë 23.2.2021; nr. 49, datë 22.7.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se sipas akteve të dosjes gjyqësore, të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, me vendimin e datës 23.5.2017, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është vendosur kalimi i çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Ky vendim është revokuar me vendimin e datës 16.5.2022 të po atij kolegji. Më datë 2.6.2022, Gjykata e Lartë ka njoftuar paditësit për revokimin e vendimit dhe caktimin e seancës në dhomën e këshillimit (pa praninë e palëve), më datë 20.6.2022, duke i informuar për të drejtën e paraqitjes, brenda 15 ditëve nga marrja dijeni, por jo më vonë se 5 ditë para datës së caktuar për shqyrtimin e çështjes në dhomën e këshillimit në Gjykatën e Lartë, të pretendimeve të tyre me shkrim. Për kërkuesin ky njoftim është nënshkruar nga i vëllai i tij, shtetasi Q.L., më datë 8.6.2022. Pas këtij njoftimi, më datë 16.6.2022, avokati i paditësve (përfshirë edhe kërkuesin) ka paraqitur në Gjykatën e Lartë shpjegime në lidhje me çështjen, duke kërkuar lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit.

25. Gjithashtu, sipas të dhënave të faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë, në rubrikën “Çështje të shpallura për gjykim”, në nënrubrikën “Çështje civile” është shpallur lista e seancave për t'u zhvilluar në dhomën e këshillimit të datës 20.6.2022, sipas parashikimeve të nenit 482, pika 3, të KPC-së. Ky njoftim është bërë edhe në ambientet fizike të Gjykatës së Lartë dhe është i administruar në dosjen gjyqësore. Ndërkohë që, po sipas të dhënave të faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë, rezulton se gjykimi i planifikuar për datën 20.6.2022 është shtyrë për një datë tjetër dhe ai është zhvilluar më 12.7.2022.

26. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuesi është njoftuar rregullisht për datën e shqyrtimit të çështjes së tij në dhomën e këshillimit. Në ushtrim të të drejtave procedurale në procesin civil, paditësit (përfshirë kërkuesin) nëpërmjet avokatit të tyre kanë paraqitur pretendimet dhe prapësimet në lidhje me rekurset e depozituara nga subjektet e interesuara, si dhe shkaqet për të cilat është kërkuar lënia në fuqi e vendimit të gjykatës së apelit. Në këto kushte, Gjykata e Lartë ka marrë në shqyrtim dhe ka vlerësuar pretendimet e të gjitha palëve ndërgjyqëse në procesin e kundërshtuar dhe kërkuesi nuk rezulton të jetë vënë në pozitë të disfavorshme me palën tjetër. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se pretendimet për cenimin e së drejtës së mbrojtjes, për t'u dëgjuar të lidhura me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit janë të pabazuara.

B.2 Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

27. Sipas kërkesit, Kolegji Civil nuk ka njohur dokumentet arkivore të paraqitura nga pala paditëse në proces, të cilat vërtetonin qenien pronar të trashëgimlënësit të saj dhe nuk ka marrë në konsideratë as vendimin nr. 230, datë 21.6.2012 të AKKP-së, i marrë pas hetimit që ka bërë grupi i punës për dokumentet kadastrale të paraqitura dhe fletën e regjistrit, duke vërtetuar saktësinë ligjore të dokumentacionit. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vlerësuar provat ndryshe nga gjykatat më të ulëta, duke i ndryshuar ato, në tejkalim të kompetencave si gjykatë e ligjit, konkretisht shkresën nr. 2678/3 prot., datë 29.5.2008, të Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave dhe vërtetimin nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të SAMT-së, të Këshillit të Qarkut Tiranë. Është pikërisht vlerësimi që u është bërë këtyre provave që e ka çuar atë gjykatë në konkluzionin e prishjes së vendimeve të gjykatave më të ulëta dhe mohimin e së drejtës së pronësisë së palës paditëse. Sipas kërkesit, rivlerësimi i provave ka çuar në konkluzionin se paditësit nuk kanë legjitimitet aktiv substancial dhe se nuk kanë pasur të drejta pasurore para datës 29.11.1944.

28. Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit, ka prapësuar se Kolegji Civil nuk ka marrë prova të reja, por ka vlerësuar provat dhe faktet e administruara nga gjykatat e faktit dhe ka arritur në përfundimin se ato nuk kanë interpretuar drejt dispozitat e ligjit material në lidhje me kërkesat formale dhe substanciale që duhet të plotësohen nga subjekti që pretendon të drejta pronësie.

29. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt, sipas nenit 42 të Kushtetutës, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një gjykatë e caktuar me ligj. Ky element, në sensin material, karakterizohet nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar për një procedurë ligjërish të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik (*shih vendimet nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 3, datë 7.2.2023; nr. 7, datë 23.2.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Në lidhje me gjykimin në Gjykatën e Lartë, jurisprudenca kushtetuese ka theksuar se në ushtrimin e funksionit si gjykatë e ligjit, ajo gjykatë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte e prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës së faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimin në shkallët më të ulëta gjyqësore, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj (*shih vendimet nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 44, datë 19.7.2016; nr. 36, datë 30.6.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në rastin konkret Gjykata vëren se trashëgimtarët e shtetasit Z.Q. (përfshirë edhe kërkuarësin) i janë drejtuar AKKP-së për njohjen e së drejtës së pronësisë për një sipërfaqe 73.000 m² tokë, në fshatin Qeha, Komuna Petrelë, Tiranë, e cila, me vendimin nr. 230, datë 21.6.2012, ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Nga hetimi administrativ rezulton se trashëgimlënësi është klasifikuar si subjekt i shpronësuar, por është konstatuar se dokumentacioni hartografik dhe situata tekniko-ligjore në raport me dokumentin kadastral të pronësisë dhe planvendosjen që shoqëron vërtetimin gjyqësor të faktit nuk krijojnë bindjen për pozicionimin e saktë të pronës. Ky vendim i AKKP-së është bërë objekt i shqyrtimit të procesit gjyqësor të kundërshtuar.

32. Konkretisht, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur anulimin e vendimit të AKKP-së dhe njohjen e së drejtës së pronësisë subjektit të shpronësuar Z.Q. për sipërfaqen e pretenduar. Sipas

asaj gjykate, sipas vërtetimit kadastral nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të SAMT-së, Këshilli i Qarkut Tiranë, shtetasi Z.Q., para zbatimit të ligjit nr. 108/1945, ka pasur në pronësi 73.000 m², me vendndodhje në fshatin Qeha, Komuna Petrelë, Tiranë. Gjykata ka arsyetuar se ligji nr. 9235/2004 dhe aktet e tjera nënligjore nuk parashikojnë si kusht për njohjen, kthimin apo kompensimin përputhjen ose jo të zërit kadastral të pronës së pretenduar me të dhënat “kufitare” dhe se fakti se zëri kadastral “pyll”, “arë”, “livadh”, “pemëtores” para vitit 1944 nuk rezulton i tillë edhe në vitin 2011, nuk përbën shkak për moskthimin e pronës tek i zoti. Ajo ka arsyetuar, gjithashtu, se e dhëna “kufitare”, në kuptim të ligjit material dhe akteve nënligjore, përbën kusht për njohjen, kthimin apo kompensimin e pronës së pretenduar në funksion të pozicionimit të saj. Ky element rezulton të jetë plotësuar me vendimin nr. 1826, datë 9.3.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, i cili përbën provë të plotë e të pakundërshtueshme në përcaktimin e të dhënës së munguar në dokumentin ligjor të origjinës së pronës (*shih faqet 5, 6 dhe 7 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor*). Gjithashtu, në funksion të zgjidhjes së drejtë të çështjes gjykata ka marrë edhe mendimin e një eksperti, sipas të cilit kufijtë e përcaktuar me vendimin për vërtetimin gjyqësor të faktit përputhen, nga njëra anë, me kufijtë natyrorë të pasurive të pretenduara, pasqyruar në fragmentet e hartave të viteve 1937 dhe 1980 dhe, nga ana tjetër, me pretendimet e paditësve mbi vendndodhjen në terren të pronave (*shih faqen 7 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*).

33. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 3537, datë 27.10.2014, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, duke e gjetur të drejtë atë, me arsyetimin se u ka dhënë përgjigje pretendimeve të palëve, pasi ka analizuar faktet dhe provat në bazë të dispozitave ligjore të zbatueshme. Edhe kjo gjykatë për njohjen e së drejtës së pronësisë të subjektit të shpronësuar Z.Q. dhe në funksion të pozicionimit të saj, është bazuar në vërtetimin kadastral nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të SAMT-së, Këshilli i Qarkut Tiranë, si dhe në vendimin nr. 1826, datë 9.3.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë (*shih faqet 13 dhe 14 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*).

34. Kolegji Civil ka vendosur ndryshimin e vendimeve të mësipërme të të dyja shkallëve të gjykimit dhe rrëzimin në themel të kërkesëpadisë, pasi pala paditëse nuk gëzon legjitimitet aktiv substancial për të kërkuar njohjen, kthimin, kompensimin ose trajtimin e pronës të trashëgimlënësit si ish-pronar, pasi ai nuk ka pasur të drejta pronësie para datës 29.11.1944 të dokumentuara në përputhje me legjislacionin në fuqi (*shih paragrafin 50 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjykata konstaton se për të arritur në këtë përfundim ai kolegji ka rivlerësuar secilën prej provave të paraqitura prej kërkuarës në procesin gjyqësor të kundërshtuar dhe të vlerësuar nga gjykatat e faktit.

35. Kështu, sipas arsyetimit të Gjykatës së Lartë, shkresa nr. 2678/3 prot., datë 29.5.2008 e Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave përbën një vetdeklarim të personave të interesuar për përfitim kredie dhe se nuk ka vlerën e provës lidhur me të drejtën e pronësinë së pretenduar mbi sipërfaqen bujqësore (*shih paragrafin 43 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Nga ana tjetër, Kolegji Civil ka vlerësuar se në aspektin formal, në dokumentin bashkëlidhur kësaj shkrese, dallohet dukshëm që ka ndërhyrje tek emri i nënshkruesit dhe se këto pasaktësi të konstatuara janë të natyrës së përcaktuar në nenin 246 të KPC-së, kështu që dokumenti ka të korrigjuar emrin e personit (*shih paragrafët 44, 45 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Më tej, Kolegji Civil ka vlerësuar edhe vërtetimin nr. 2546/1 prot., datë 18.7.2011 të SAMT-së, Këshilli i Qarkut Tiranë, duke arsyetuar se atij vërtetimi nuk i bashkëlidhet dokumentacioni shoqërues, pra kopje e njëzuar me origjinalin e regjistrit nga i cili janë marrë të dhënat dhe se vetë SAMT-ja, Këshilli i Qarkut Tiranë nuk ka konfirmuar të dhënat në këtë shkresë (*shih paragrafin 47 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në vendimin e kundërshtuar, gjithashtu, është vënë në dyshim edhe vlera e vendimit gjyqësor për vërtetimin e faktit të vendndodhjes dhe kufijtë e sipërfaqes së tokës 73.000 m², të ndodhur në fshatin Qeha. Sipas Kolegjit Civil, ky vendim nuk mund të konsiderohet se ka zgjidhur në themel pretendimet e palëve ose edhe të personave të cilët

pretendojnë të drejta pronësie, duke qenë se procesi nuk është zhvilluar me praninë e palëve (*shih paragrafët 48-49 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

36. Nisur nga sa më sipër, Gjykata vëren se si gjatë hetimit administrativ të kërkesës në AKKP, ashtu edhe gjatë procesit gjyqësor në dy shkallët më të ulëta të gjykimit, provat e paraqitura nga pala paditëse janë analizuar në kuptim të pozicionimit të pasurisë për të cilën kërkohet njohja e së drejtës së pronës, pa vënë në dyshim legjitimitetin substancial aktiv të subjektit të shpronësuar (trashëgimlënësit të paditësve). Ndërsa Kolegji Civil ka analizuar edhe një herë këto prova në drejtim të provueshmërisë të së drejtës së pronësisë së kërkuarit, pra të legjitimitetit substancial aktiv të tij, duke nxjerrë konkluzione të ndryshme mbi faktet e mosmarrëveshjes.

37. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë gjatë procesit gjyqësor të kundërshtuar ka ripërcaktuar faktet e çështjes në lidhje me njohjen e së drejtës së pronësisë së kërkuarit. Ndonëse funksioni kushtetues i Gjykatës së Lartë është ai i gjykatës së ligjit, në rastin konkret ajo ka ndryshuar vendimet e gjykatave të faktit dhe është shprehur për themelin e çështjes, duke mos u bazuar në mënyrën e zbatimit të ligjit nga këto gjykata, por duke bërë vlerësim të ndryshëm të provave mbi të cilat dy gjykatat më të ulëta kanë arritur në përfundimin për njohjen e së drejtës së pronësisë së kërkuarit. Në këtë këndvështrim, Gjykata çmon se nëse Gjykata e Lartë kishte dyshime në lidhje me provueshmërinë e së drejtës së pronësisë së trashëgimlënësit të paditësve, ajo duhej ta kthente çështjen për rishqyrtim në gjykatat e faktit, duke dhënë udhëzimet përkatëse, në mënyrë që në përputhje me kompetencat e tyre ligjore për shqyrtimin e provave dhe përcaktimin e fakteve të arrinin në një konkluzion të plotë për çështjen, duke ia nënshtruar provat e administruara hetimit gjyqësor.

38. Për sa më lart, Gjykata e Lartë jo vetëm që ka nxjerrë konkluzion për provat në të kundërt me vlerësimin e dy gjykatave të faktit, duke bërë edhe vlerësim të mëtejshëm të tyre, i cili nuk pajtohet me natyrën e gjykimit në atë gjykatë, por edhe nuk ka arsyetuar nëse ky vlerësim është bërë në funksion të interpretimit të ligjit, çka hyn në atributin e saj kushtetues. Për pasojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i bazuar.

39. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës për proces të rregullt në drejtim të parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i bazuar, sipas arsytimit të mësipërm, ndaj dhe kërkesa e tij duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2022-1907 (285), datë 12.7.2022, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
 3. Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Kolegjin Civil të Gjykatës së Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 14.9.2023.

Shpallur, më 11.10.2023.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Elsa Toska, Marsida Xhaferllari, Genti Ibrahimi, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Fiona Papajorgji, Marjana Semini